

פרשת וישלח – על אם הדרך: למה לא נקברה רחל במערת המכפלה?

1. **בראשית לה, יט:** ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה היא בית לחם.

פרקי דרבי אליעזר לה: ואל הבקר רץ אברהם – ברח מלפניו (הבקר) ונכנס למערת המכפלה רץ אברהם אחריו שם ומצא שם אדם וחווה שוכבים על המיטות וישנים ונרות דולקים עליהם וריח טוב עליהם כריח ניחוח. **לפיכך חמד את המערה לאחוזת קבר.**

בראשית מח, ז: ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך ... ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם. **רמב"ן:** ועל דרך הפשט גם כן, אמר לו כן **כמתנצל**, שלא ייחר ליוסף בראות חפצו בקבורת המערה, על שלא קבר אמו שם וכאשר קבר שם את לאה.

2. **בראשית כט, כ:** ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים, **ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה. עקדת יצחק:** איך אמר שהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה, אדרבה ... למה שישתוקק האדם מאוד, הוא צער גדול ועמל מכאיב ... והיה לו לומר ויהיו בעיניו **כאלף שנים** באהבתו אותה?

פסיקתא זוטרותא שמות ב, כג: "ויהי בימים הרבים ההם – בזמן שהם עוברים באנחה נקראים רבים, אבל בזמן שהם עוברים בשמחה נקראים אחדים, שנאמר ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה.

ספורנו: חשב שהיה ראוי לתת לה מוהר רב מזה, באהבתו אותה.

הרבי מלובאוויטש, יחידות לגברת שרפשטיין, שנות החמישים: אהבה, הסביר לי הרבי, איננה מה שמתואר בספרים רומנטיים, היא איננה אותו רגש סוחף ומסנוור המתואר בספרים. זה עולם דמיוני. אהבה פירושה **שותפות, אכפתיות ומתן כבוד זה לזה.** אהבה היא רגש ההולך ומתחזק במהלך החיים, על ידי הפעולות הקטנות היומיומיות של החיים בצוותא.

3. **חזקוני בראשית מח:** ואני בבואי מפדן – עדיין לא הייתי מוחזק במערה, שהרי עשו מערער עליה. לפיכך קברתיה בדרך. אבל כשקברתי את לאה, כבר הלך עשו אל ארצו והניח לי הכול.

ספורנו: גברה עלי טרדתי ואבלי, שלא עצרתי כוח להוליכה לבית קברות בית לחם. ואין ספק כי מאז היה ליבי חלל בקרבי ... ולא נשאר בי כוח להוליד בנים ... כאמרם ז"ל: **אין אישה מתה אלא לבעלה.**

4. **ליקוטי שיחות ל/238:** זה שקבר יעקב את רחל בדרך, על פי הדיבור שתהא לעזרה לבניה כו', אין הכוונה בזה שנגרע מרחל בשביל טובת בניה, אלא אדרבה, כיון שזהו גאולת בניה של רחל – הרי זה טובתה ואושרה של רחל, ובוודאי שרחל עצמה הייתה מסכימה לכך ודורשת זה.

פתיחתא לאיכה רבה כד: פתח אברהם ואמר: רבש"ע, למאה שנה נתת לי בן וכשעמד על דעתו והיה בחור בן שלשים ושבע, אמרת לי העלהו עולה לפני ונעשיתי עליו כאכזרי ... ולא תזכור לי זאת?! ... יצתה בת קול ואמרה: **גזרה היא מלפני.** באותה שעה קפצה רחל ואמרה: רבש"ע, יעקב אהבני אהבה יתירה ועבד בשבילי שבע שנים וכשהשלימו אותן שבע שנים ... החליפו אחותי לבעלי ומסרתי לאחותי כל הסימנים ... כדי שיהא סבור שהיא רחל ... לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקיים, מפני מה ... הגלית בני ונהרגו בחרב?

מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר: **בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומם.** זהו שכתוב: 'כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך ... ושבנו בנים לגבולם.'

ליקוטי שיחות שם: בזה מבואר טעם החילוק בעניין הייחוס, שעצם שם ישראל תלוי באם, שהנולד לאם ישראל הוי ישראל, אבל החילוקים בבני ישראל גופא – כוהן, לוי, ישראל – תלויים במשפחת האב. אלא להיות יהודי – תלוי בזה שהוא **חלק** אלוקה ממעל ממש [עניין **עצמי**, כמו האם שעבודת ה' שלה היא עניין עצמי], ואילו החילוקים דכוהן, לוי, ישראל, שהן דרגות שונות **בגילוי** הקדושה, הרי זה תלוי באיש, שעבודת ה' שלו היא בעיניי קדושה גלויה.